

Van de andere kant...

Kritiek op de Natura-2000-gebieden en de procedures

G. Ganzenbeek | Holleweg in Savelsbos

Vanuit natuurbeschermings-oogpunt is de Natuurbeschermings-wet en het Natura 2000-netwerk uiteraard een grote aanwinst. De natuur heeft er immers weer een nieuw beschermingsregime bij. Maar daar hoort ook bij dat andere partijen duidelijk minder blij zijn met alles wat met Natura 2000 te maken heeft. Recreatie-, bos- en landbouwondernemers vrezen hun broodwinning en bekritisieren de externe werking.

Geert van Duinhoven

Elke vorm van natuurbescherming houdt eigenlijk automatisch in dat andere activiteiten niet meer kunnen. Het is de essentie van beschermen. Dus was het ook te verwachten dat door het creëren van het Natura 2000-netwerk er mensen nadeel van zouden gaan ondervinden. Bij de behandeling van de wet, tijdens en na de eerste inspraakronde zijn er dan ook diverse kritiekpunten naar voren gebracht. Zo kwam bij de behandeling van de Natuurbeschermingswet in de Tweede Kamer al snel de externe werking naar voren. Dat betekent dat ook activiteiten buiten een natuurgebied die een negatieve invloed hebben op het natuurgebied, vergunningplichtig zijn. Het CDA probeerde bij monde van Tweede Kamerlid Jager de externe werking uit de wet te halen. Maar toenmalig minister Cees Veerman kon heel duidelijk zijn over het voorstel van zijn partijgenoot: door het opheffen van de externe werking handelt de regering in strijd met de Europese wetgeving. De regering is namelijk verplicht om de natuurwaarden te beschermen. Het maakt dan niet uit of de schade van binnen of buiten het natuurgebied afkomstig is. En dat leverde direct een storm aan kritiek op. Diverse organisaties op het gebied van recreatie, visserij, landbouw en industrie klaagden: “Zo krijgen duizenden veehouderijbedrijven in de buurt van natuurgebieden plotseling te maken met

een milieuplafond, komt de aanleg van bedrijventerreinen in de knel, wordt het functioneren van de recreatiesector bedreigd door bijvoorbeeld het aan banden leggen van de bewegingsruimte en exploitatie van strandpaviljoens aan de Noordzeekust.”

Recreatie vreesd kapitaalvernietiging

Maar de kritiek gaat verder. De Recron laat bij monde van woordvoerder Ivo Gelsing weten dat zij de hele procedure van aanwijzing erg ongelukkig vindt omdat deze de recreatiesector voor minimaal drie jaar op slot zet. Dan pas zijn immers de beheerplannen klaar en dan pas is ook bekend hoe de recreatiesector zich in de 162 beheerplannen verhoudt tot de natuurdoelen. Deels is deze angst inmiddels opgelost, omdat minister Verburg eind april een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer heeft gestuurd waarin zij regelt dat bestaand gebruik, tot het moment dat de beheerplannen zijn opgesteld, niet vergunningplichtig is. Tot aan het vaststellen van een beheerplan kan het bestaand gebruik dus doorgaan. Alleen als een gebruik onomkeerbare schade kan toebrengen, mag de minister ingrijpen en een vergunning verlangen.

Een ander belangrijk punt voor de recreatieondernemers is de vrees voor kapitaalvernietiging. Bestaand gebruik, dus ook jachthavens, evenemententerreinen, bungalowparken en dagattracties, zal uiteindelijk als de beheerplannen klaar zijn onder het regime van de Natuurbeschermingswet gaan vallen. Dat betekent dat bestaande bedrijven, op het moment dat de beheerplannen klaar zijn, moeten gaan aantonen dat hun bedrijf geen schade toebrengt aan de natuurwaarden. Of in het beheerplan moet zijn geregeld dat het bestaand gebruik geen schade toebrengt. Gelsing: “Wij voorzien schade in de vorm van kapitaalvernietiging als gevolg van de gewijzigde status van het gebied waarbij of waarin recreatiebedrijven liggen. Er zal vermindering van verkoopwaarde van bedrijven optreden als gevolg van de aanwijzing en begrenzing van het Natura 2000-gebied.”

LTO wil meer uitzonderingen

Een vergelijkbare vrees heeft de landbouw. Ondernemers die vlakbij een natuurgebied zitten, moeten aantonen dat hun bedrijf geen negatieve gevolgen heeft voor de natuurgebieden. Met name de veehouderij vreesd dat de ammoniakuitstoot wel eens een groot probleem kan gaan geven voor de Natura 2000-gebieden. Ook deze agrarische bedrijven zouden in principe moeten wachten tot de beheerplannen klaar zijn tot er duidelijkheid is over de mogelijkheden tot bedrijfsontwikkeling. Dat duurt te lang, vond LTO-Nederland en kreeg het ministerie aan zijn zijde. Samen met de provincies en gemeenten maakten zij afspraken voor de komende drie jaar. In het kort komt het er op neer dat elk afzonderlijk landbouwbedrijf mag uitbreiden tot 5 procent van de hoeveelheid ammoniak dat het natuurgebied kan hebben. Dus als een Natura 2000-gebied een kritische depositie heeft van 1000 mol per hectare, mag elk bedrijf maximaal 50 mol (=5% van 1000) uitstoten. Alterra heeft in een modelstudie berekend

dat op deze manier de totale depositie, ondanks de mogelijke uitbreidingen, toch zal dalen omdat er tegelijkertijd namelijk ook bedrijven zullen stoppen.

Volgens LTO betekent de afspraak dat het overgrote deel van de agrarische bedrijven in de nabijheid van een Natura 2000-gebied nu mag uitbreiden. Toch is LTO niet tevreden en wil ze nog meer uitzonderingen. Want volgens de organisatie komen met name melkveehouders in kleinschalige landschappen nog steeds in de knel. LTO stelt dat hiervoor verschillende oplossingen zijn zoals bedrijfsverplaatsing of het bijstellen van de natuurambities. LTO-bestuurder Jan Heijkoop: “Het bijstellen van natuurdoelen is een serieuze optie, want we hebben met de minister afgesproken dat maatregelen en doelen getoetst moeten worden op haalbaarheid en betaalbaarheid. Daarbij komt dat de aanpak van dit probleem niet kan wachten op de beheerplannen. De provincies nemen daarvoor drie jaar de tijd. Zoveel tijd hebben bedrijven die verder willen niet.”

Vellen en dunnen binnen Natura 2000

Tot slot een aparte categorie bedrijvigheid die mogelijk hinder kan ondervinden van de Natura 2000-gebieden: de bossector zelf. Volgens Kees Boon, voorzitter van de Algemene Vereniging van Inlands Hout, ligt dat niet in eerste instantie aan de Natuurbeschermingswet en het Natura 2000-regime maar eerder aan de combinatie met de Flora- en faunawet en de bijbehorende gedragscode. “Veel bosaannemers en bouseigenaren denken dat er door die Flora- en faunawet niets of heel weinig mag gebeuren in het bos. De gedragscode ligt steeds meer onder vuur. En dus zijn mensen daar steeds voorzichtiger mee. De vraag is voor ons dan ook wat men straks onder bestaand gebruik gaat laten vallen? Is dat met of zonder gedragscode? Dat geeft de laatste tijd veel onrust en onzekerheid voor mensen. Daarnaast is het een zorgpunt wat er straks in de beheerplannen komt te staan. Onze indruk is dat steeds meer bossen het veld ruimen ten gunste van bijvoorbeeld heide. Waar zet men straks op in: op het behoud van bossen of juist op het omvormen tot bijvoorbeeld heide-terreinen?”

In een apart interpretatiedocument heeft de EU de bossector in ieder geval verzekerd van het feit dat regulier boswerk, dus ook vellingen en dunningen, mogelijk blijven in een Natura-2000-gebied zolang de natuur er niet onder lijdt. En dit is volgens de commissie mogelijk “door toepassing van duurzaam bosbeheer, waarbij de ecologische eisen niet los worden gezien van andere functies van het bos maar zijn gericht op een geheel van economische, ecologische en maatschappelijke voordelen. Dit houdt ook in dat bosbouwers en verenigingen van bouseigenaren extra inspanningen moeten leveren op het gebied van bewustmaking om de samenleving te laten zien dat, om daadwerkelijk de biodiversiteit in stand te houden, de productie van moderne grondstoffen met behulp van duurzame methoden uit het verleden, soms de beste optie voor de toekomst kan blijken te zijn.”◆